

MÅNADENS SJUKDOM

SKABB

Sjukdomen orsakas av kvalstret *Sarcoptes scabiei*. Parasiten är värdspecifik, vilket innebär att grisar (inklusive vildsvin) enbart infekteras av sin egen variant av skabbdjuret, vissa carnivorer (t.ex. rävar, hundar, lodjur) av sin, och människa av sin egen variant. Parasiten är cirka 1/2 millimeter stor. Den trivs i fukt, värme och mörker. Den föredrar skyddade områden på kroppen och hittas oftast i öronen, men kan även förekomma i t.ex. flank- och armbågsveck. Kvalstret lever av vävnadsceller i underhuden, där den gräver gångar och lägger sina ägg. Den kryper emellanåt upp till hudytan och kan då krypa över till inredningen eller till andra grisar. En vuxen hona lever i cirka en månad och lägger under den tiden 40-50 ägg. Äggen kläcks inom 3-5 dagar. Den nykläckta larven utvecklas till en nymf och sedan till en ny, vuxen parasit inom cirka 10-12 dagar. Parningen sker nära hudytan, och det är också då som kvalstren sprider sig till nya värdar. Parasiten överlever knappt 2 veckor i miljön.

Skabb är vanligt förekommande i hela världen. Värddjuret utvecklar en allergisk reaktion mot parasiten och dess avföring. Denna reaktion, tillsammans med grävandet i underhuden, ger upphov till en stark klåda vilket är det mest tydliga symptomet på infektion. Klådan orsakar kraftigt obehag för djuret, grisarna blir rastlösa och oroliga vilket ger ekonomiska konsekvenser i form av nedsatt tillväxt och ökad foderförbrukning. Den allergiska reaktionen kan ses som nässelutslag över hela kroppen (ljusröda, lite svullna prickar), framförallt på partier med tunn hud, som buk eller juver. En långvarig infektion kan ge kroniska förändringar med kraftiga, mörka krustor framförallt i öronen, men även i närheten av armbågs- och ljumskveck.

Diagnosen kan ställas med skrapprov från hörselgången där man har störst chans att hitta parasiten, och tas så att man får med underhudsvävnad. Analysen har en relativt låg känslighet. Det finns även en *serologi* där man påvisar antikroppar i blodet. Serologin har en högre känslighet än skrapprov men falskt positiva resultat kan ses framförallt hos vuxna djur. Blodprovstagning av unga djur, t.ex. tillväxtgrisar, ger dock ett relativt säkert resultat.

Behandling görs antingen med utvärtes preparat (t.ex. Sebacil® vet), där hela djuret (inklusive öronen) måste behandlas, eller med injektion med något avermektin-preparat. Skabb är en plågsam och kostsam sjukdom, och därför rekommenderas sanering, det vill säga utrotning av sjukdomen från besättningen. Inget av de preparat som används är verksamt mot skabb-äggen, och därför krävs upprepade behandlingar till dess att alla ägg kläckts, alternativt engångsbehandling med ett långtidsverkande preparat. Den korta överlevnadstiden i miljön gör, att saneringen kan genomföras utan att stallarna behöver tvättas och desinfekteras. En risk vid sanering är, att man underskattar djurens vikt och därmed underdoserar medicineringen eller missar enstaka behandlingar, men en väl genomförd sanering kommer att lyckas. Man kan riskera att få in smittan i besättningen via transportbilar som inte rengjorts efter att ha transporterat infekterade djur, eller via vildsvin. Kontakta er besättningsveterinär för rådgivning!

Kontaktuppgifter:

Magdalena Jacobson
Box 7054
750 07Uppsala
Magdalena.Jacobson@slu.se